

Nr 320

Av herrar Nyberg och Tobé, *angående indelningen i valkretsar vid landstingsval.*

(Lika lydande med motion nr 264 i Första kammaren)

Den år 1954 beslutade ändringen av valkretsbestämmelserna vid landstingsmannaval syftade till att kraftigt minska antalet kretsar. Ett led häri var att gränsen för befolkningstal då stad måste utgöra egen valkrets höjdes från 15 000 till 20 000 invånare. För närvarande stadgar landstingslagens § 11, att stad med mer än 20 000 invånare bildar egen valkrets, »såvida ej särskilda skäl finnas att med staden sammanföra en eller flera andra kommuner till en valkrets».

Vad är då att anse som särskilda skäl? Konstitutionsutskottet ansluter sig i sitt utlåtande nr 3 år 1954 till folkomröstnings- och valsätsutredningens uttalande om denna sak. Utredningen pekade på ibland förekommande fall då ett visst område nära sammanhängde med staden utan att vara införlivat med densamma. Men vidare skulle undantagsbestämmelsen kunna tillämpas även då t. ex. en stad överskridit gränsen för 20 000 invånare och man fann skäl för att trots detta låta staden förbli i sin gamla valkrets.

Det finns alltså vissa möjligheter för stad som passerar 20 000 invånare att slippa brytas ut ur sin gamla valkrets. Med pågående ändringar i den kommunala indelningen — omöjliga att förutse för 11 år sedan — torde denna gränsfråga komma att bli allt aktuellare. Det kan då ifrågasättas, om nuvarande bestämmelse är väl avvägd eller över huvud taget fyller något behov. När Svenska landstingsförbundet — med instämmande av landstingen i Gävleborgs, Västerbottens och Norrbottens län — yttrade sig över utredningsförslaget i dessa stycken, framhöll förbundet beträffande städernas ställning, att »goda skäl kunna anföras för att de särbestämmelser för dessa, som tidigare gällt, nu avvecklas». Förbundet accepterade dock utredningsförslaget.

Skillnaden mellan städer och landskommuner synes bli allt mindre. Med nuvarande befolkningsfördelning och väntade förändringar finns anledning att överväga Landstingsförbundets framkastade tanke på enhetlighet mellan stad och land, särskilt som till den senare kategorien räknas även köpingar, hur stort befolkningstal de än har.

Vid kommande indelningsändringar torde uppkomma ytterligare landskommuner med ett invånarantal på över 20 000, utan att detta behöver för-

anleda några som helst överväganden av den art som gäller för städer av samma storlek.

Även om »särskilda skäl» synes kunna tillämpas på städerna och hindra onödiga splittringar av valkretsar som annars anses väl avvägda, finns det alltså anledning ifrågasätta om nuvarande stadgande är tidsenligt. Enligt vår uppfattning innebär andra stycket § 11 landstingslagen principiella begränsningar som ej medför några fördelar för vare sig stad eller land och torde kunna undvaras. Med hänsyn till kommande ändringar i den kommunala indelningen kan det däremot vara till fördel för en smidig anpassning av valkretsarna att stad och land behandlas på samma sätt i lagen.

Under hänvisning till det anförda föreslås,
att andra stycket av § 11 landstingslagen utgår.

Stockholm den 27 januari 1965

Olaus Nyberg

Erik Tobé